

*Michiel (links) in zijn jonge jaren
met een van zijn grote liefdes:
de composthoop*

Jan Kees Luijterink: 'BD in de zandbak'

'Structuur geven aan de ontplooiing van andere mensen', dat is volgens Jan Kees Luijterink van kruidenbedrijf Het Blauwe Huis de grootste kracht van Michiel. Jan Kees en Michiel zijn tijdgenoten: ze studeerden beiden rond 1970 in Wageningen en 1977 vormde het oprichtingsjaar van zowel Het Blauwe Huis als van Kraaybeekerhof. Jan Kees: "Michiel organiseerde al in Wageningen een werkgroep om samen de Landbouwcursus te lezen. Ik studeerde niet-westerse agrarische sociologie en kwam net terug van een vrijwilligers project van de FAO/SNV in Zuid-Amerika. Daar had ik wel gezien dat de gangbare manier van werken niet voor iedereen de juiste was." Geïnteresseerd in de alternatieve mogelijkheden meldde Jan Kees zich aan voor de werkgroep BD-landbouw: "Dat lezen gebeurde gewoon bij Michiel thuis. We hebben hele avonden met het boek op schoot in een kringetje gezeten." Ook toen Michiel later Kraaybeekerhof vorm ging geven, stelde hij zijn woonhuis – waar nu het restaurant zit – ten dienste aan het BD-studiecentrum.

Michiel Rietveld als inspirator

Als docent en cursusgever weet Michiel Rietveld veel mensen te inspireren. Hoe doet-ie dat? Kalle Heesen vroeg het aan drie mensen, werkzaam als tuinder, in de groothandel en als voedingsadviseur.

"Zijn huis omvatte, naast leslokalen en de eetzaal, een halve jeugdherberg", grinnikt Jan Kees. "Iedereen sliep op de bovenverdieping in de soms wat muffe stapelbedden." Net als op Kraaybeekerhof, combineerde Michiel in Wageningen de theorie al met de praktijk: "Hij had een kwart hectare grond, 'Het Landje'. Ik heb nog nooit zulke slechte grond gezien. Het was een soort zandbak waar eigenlijk alleen kerstbomen konden groeien. Niemand wilde het, en daarom kon Michiel het krijgen. Er is uiteindelijk jarenlang goede BD-groente op geteeld." De tuin was tevens het begin van een BD-verdeelpunt: "Elke week reed Michiel in een oude Trabant een rondje om brood en

aanvullende groenten op te halen. Die werden vlakbij vanuit de schuur van professor Mörzer-Bruins verkocht."

De invloed van Michiel op de BD-landbouw in Nederland is volgens Jan Kees groot: "Ik denk dat ongeveer de hele Nederlandse BD-wereld door zijn vingers is gegaan. De mensen die geen opleiding bij hem gevolgd hebben, kennen hem wel van lezingen of conferenties. Als Michiel les geeft, loopt hij niet twee pagina's voor op de klas. Hij heeft de stof dan al een paar jaar doorgekauwd. Zeker voor jonge mensen is het heel erg prettig dat er iemand is die helder en zinnig over dit onderwerp kan spreken. Onzinnig wordt er namelijk al genoeg verteld."

Veronika Dietrich: 'Michiel is een praktisch theoreticus'

De kunst om theorie in praktijk te verwezenlijken verstond Veronika Dietrich, hoofd assortiment van coöperatieve groothandel De Nieuwe Band, al langer. Met haar Duitse BD-opleiding in haar achterzak wist ze hoe ze de informatie uit de Landbouw cursus om kon zetten in een veld gezonde groente.

Michiel doet wat haar betreft hetzelfde: "De eerste keer dat ik op Kraaybeekhof was, bij de introductie van de opleiding tot natuurvoedingskundige, kwamen we langs het kippenhok. Aan de hand van die kippen heeft hij het vierledige mensbeeld uitgelegd. Gewoon door écht naar een kip te kijken, kon hij die theorie concreet en toegankelijk maken. Hij is een theoreticus, maar met erg veel inzicht in de praktijk. Hij kan kennis op aarde zetten."

Voordat Veronika begon met haar opleiding tot natuurvoedingskundige, had ze niet gedacht dat zij ooit advies zou kunnen geven aan zieke mensen: "Michiel heeft dat vuurtje in mij wakker gemaakt. Ik had al de achtergrondkennis hoe ik een goed product kon maken, maar pas bij Michiel begreep ik hoe dat door kan werken en zelf tot een geneesmiddel kan worden. Je kunt je voorstellen dat een warme glutenvrije pap een heel ander appèl doet op een mens dan een

rauwkost salade. Dat ik die kant aan mensen mag laten zien, vind ik zo boeiend!"

Na de opleiding heeft Veronika onder andere in het Kindertherapeuticum gewerkt als natuurvoedingskundige. Daarnaast werkte ze als bedrijfsleider voor meerdere natuurvoedingswinkels. In die winkels kwam ze Michiel ook tegen als hij niet als docent voor een groep stond: "Dan is het een heel ander mens. In het dagelijks leven valt hij eigenlijk niet op. Hij kwam als een muisje binnen en was ook zo weer weg."

Of Michiel na zijn afscheid van Kraaybeekhof zijn levenswerk echt los zal kunnen laten, betwijfelt Veronika: "Misschien dat het wat makkelijker voor hem wordt nu hij in Frankrijk wat nieuws heeft opgezet. Wat hij ook gaat doen, ik hoop dat hij in ieder geval altijd door zal gaan met mensen inspireren. Want dat is echt zijn kracht!"

Marga Brusselers: 'Michiel neemt je mee op reis'

"De leeftijd van de ommekeer", zo omschrijft Marga Brusselers haar 42ste levensjaar. Ze is voorzitter van de VNVK, de Vereniging van Natuurvoedingskundigen. Door een kleine advertentie in Smaakmakend kwam ze in 2007 terecht op de open dag van de opleiding tot natuurvoedingskundige op Kraaybeekhof. "In die tijd kon ik het woord antroposofie nog niet eens uitspreken", lacht Marga. "Ik

kwam uit een wereld van dierenartsen. Zelf had ik een hondentrimsalon en werkte mee in de dierenartsenpraktijk. Maar dat je standaard antibiotica in diervoer moest stoppen omdat ze anders ziek werden, klopte voor mij gewoon niet. Dat moest toch anders kunnen?" Dat 'anders' vond ze op Kraaybeekhof: "Tijdens de rondleiding van Michiel over het terrein ging hij op een gegeven moment een plant nadoen. Hij verbeeldde hoe een plant groeit en hoe die de omgeving spiegelt. De rest van de groep stond er wat raar naar te kijken, maar voor mij was het een gevoel van thuiskomen. Dit was precies zoals ik het altijd al gevoeld had, alleen kon ik er nooit woorden aan geven. Michiel heeft die woorden bij mijn wereld gebracht."

"Michiel neemt je mee op reis", omschrijft Marga. "Hij heeft de gave om iets heel ingewikkelds redelijk eenvoudig te maken. Daarbij heeft hij de kracht om op een lekeniveau in te stappen. Dat is knap, zeker voor iemand die zo verschrikkelijk veel kennis heeft als hij. Bijna elke les van Michiel zat ik met mijn mond open. Niet omdat alles nieuw was voor mij, maar omdat ik nooit geweten had dat er woorden bestonden voor wat ik altijd al ergens wist. Ik voelde het wel, maar kon het nooit in woorden vatten. Michiel wel. Hij heeft mij het bewust-zijn gebracht."

"Iedereen die Michiel tegenkomt wordt uitgenodigd om in ontwikkeling te gaan", concludeert Marga. "Ik denk dat hij altijd les zal blijven geven en mensen zal blijven inspireren. Misschien dat de beweging vanaf nu wel anders zal gaan: waar hij tot nu toe altijd naar de mensen toe gekomen is, zou het wel eens kunnen dat de mensen vanaf nu naar hem toe gaan komen. Dat zou ik hem gunnen. 🌱"